ІНФОРМАЦІЯ
про стан реалізації Стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2030 року

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 червня 2023 р. № 562-р Міністерством охорони здоров'я України забезпечується реалізація Стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2030 року (далі – Стратегія).

Упродовж 2023–2025 років Міністерством охорони здоров'я України (далі – МОЗ), ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України», Національною службою здоров'я України, ДП «Медичні закупівлі України», центрами контролю та профілактики хвороб та закладами охорони здоров'я забезпечувалося виконання заходів Стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, спрямованих на підвищення рівня охоплення населення вакцинацією, забезпечення безперебійного постачання вакцин, удосконалення системи моніторингу та епідеміологічного нагляду, а також зміцнення спроможності системи охорони здоров'я в умовах воєнного стану.

Одним із ключових результатів реалізації Стратегії стало покращення показників охоплення профілактичними щепленнями у 2025 році порівняно з 2024 роком.

Зокрема, рівень охоплення вакцинацією проти поліомієліту серед дітей віком до одного року зріс з 87,8 % до 93,6 %, у віці 18 місяців – з 87,3 % до 93,5 %, у віці 6 років – з 83,6 % до 93 %, у віці 14 років – з 80,8 % до 91 %.

Охоплення щепленнями проти кашлюку, дифтерії та правця серед дітей до одного року збільшилося з 88,3 % до 93,5 %, у віці 18 місяців – з 86,8 % до 92,9 %.

Позитивна динаміка також відзначається щодо вакцинації проти дифтерії та правця: у віці 6 років показник зріс з 77 % до 85,2 %, у віці 16 років – з 82,1 % до 90 %, серед дорослого населення – з 80,7 % до 91,6 %.

Рівень охоплення першою дозою вакцини проти кору, епідемічного паротиту та краснухи у дітей віком один рік збільшився з 91,4 % до 95,7 %, а другою дозою у віці 6 років – з 83,4 % до 93,7 %.

Охоплення вакцинацією проти туберкульозу серед дітей до року зросло з 82,5 % до 91,9 %. Рівень охоплення вакцинацією проти гемофільної інфекції становив 90,2 %, а проти гепатиту В серед дітей до одного року – 94,6 %.

Таким чином, у 2025 році за більшістю основних антигенів досягнуто суттєвого покращення показників охоплення щепленнями та забезпечено наближення до стратегічного цільового показника 95 %, визначеного Стратегією та міжнародними рекомендаціями.

Для забезпечення безперебійного постачання вакцин та лікарських засобів ДП «Медичні закупівлі України» у 2023–2025 роках здійснювало закупівлі

медичних імунобіологічних препаратів для реалізації Календаря профілактичних щеплень в Україні. Закуповувалися вакцини для профілактики поліомієліту, кору, паротиту та краснухи, туберкульозу, сказу, а також анатоксини для профілактики дифтерії та правця.

Планування потреби та моніторинг виконання профілактичних щеплень здійснюються відповідно до чинних нормативно-правових актів із використанням електронних інструментів обліку. Функціонує система обліку вакцин, яка забезпечує контроль за їх отриманням, розподілом та використанням на національному, регіональному рівнях та рівні закладів охорони здоров'я. Впроваджено аналітичний дашборд для моніторингу залишків вакцин, планових поставок, рівня забезпечення регіонів та своєчасного реагування на потенційні ризики дефіциту.

З метою посилення координації заходів з імунопрофілактики у 2025 році проведено робочі візити до семи регіонів України для оцінки організації вакцинації населення, дотримання умов зберігання та транспортування вакцин, а також ефективності використання лікарських засобів.

Національна служба здоров'я України забезпечує щоквартальний моніторинг досягнення показників вакцинації надавачами первинної медичної допомоги. Для підвищення якості внесення інформації до електронної системи охорони здоров'я на платформі Академії НСЗУ впроваджено спеціалізований навчальний курс щодо обліку даних про вакцинацію.

Важливим напрямом реалізації Стратегії стало розширення доступу населення до рекомендованих щеплень. У 2025 році у восьми регіонах України реалізовувалися місцеві та регіональні програми вакцинації, зокрема проти вірусу папіломи людини. У межах міської цільової програми «Громадське здоров'я» у місті Києві проти ВПЛ вакциновано 5800 дівчат віком 10–14 років. Відповідні програми також реалізовувалися у Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Івано-Франківській, Львівській, Одеській та Тернопільській областях.

У межах забезпечення готовності системи охорони здоров'я до надзвичайних ситуацій у регіонах організовано безперервне функціонування пунктів щеплень в умовах можливих перебоїв електропостачання. Для дотримання вимог «холодового ланцюга» використовуються автономні джерела живлення, генератори та термоконтейнери з постійним температурним контролем.

Продовжується розвиток електронної системи епідеміологічного нагляду (ЕСЕН), до якої підключені всі регіони України, за винятком тимчасово окупованих територій. Система забезпечує електронний облік та звітність щодо інфекційних захворювань і сприяє підвищенню якості, повноти та своєчасності епідеміологічних даних.

За підтримки міжнародних партнерів здійснюється модернізація інфраструктури імунізації. У 2025 році ЮНІСЕФ закуплено та доставлено до регіонів 625 одиниць холодильного обладнання для забезпечення належних умов зберігання вакцин. Також розроблено методичні рекомендації щодо визначення

стандартного випадку несприятливих подій після імунізації відповідно до міжнародних стандартів Brighton Collaboration.

Разом з тим реалізація Стратегії відбувається в умовах суттєвих викликів, пов’язаних із триваючим воєнним станом. На рівень охоплення вакцинацією впливають масштабні міграційні процеси, переміщення населення внаслідок воєнних дій, обмежений доступ до медичних послуг на тимчасово окупованих територіях та в районах, наближених до зони бойових дій, кадровий дефіцит медичних працівників, а також необхідність подальшого підвищення прихильності населення до вакцинації. Зазначені фактори потребують збереження посиленої міжвідомчої координації та підтримки програм імунізації на державному і місцевому рівнях.

Реалізація заходів Стратегії забезпечила виконання низки завдань щодо зміцнення системи імунопрофілактики, підвищення рівня охоплення населення профілактичними щепленнями, розвитку систем моніторингу та епідеміологічного нагляду, удосконалення логістики та забезпечення доступності послуг з вакцинації в умовах воєнного стану.

МОЗ забезпечує подальше виконання заходів Стратегії з метою досягнення визначених нею цільових показників, підвищення рівня охоплення населення вакцинацією та підтримання епідемічного благополуччя населення.

Директор департаменту
громадського здоров'я **Тетяна СКАПА**